

XUSUSIY MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR ORQALI TA'LIM VA TARBIYA BERISH JARAYONI

Javburiyeva Zulfiya Mamadiyorovna

RICH BABY xususiy maktabgacha ta'lim tashkiloti direktori

Annotatsiya: Ushbu maqolada xususiy maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarga ta'lim va tarbiya berish jarayonida zamonaviy pedagogik yondashuvlar, ularning o'ziga xos tomonlari va amaliy afzalliklari to'liq tahlil qilinadi. Maqolada Montessori, STEAM, o'yin texnologiyalari, IT va raqamli texnologiyalar, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, emosional-ijtimoiy rivojlanish kabi zamonaviy metodlar maktabgacha ta'lim amaliyotiga joriy qilinayotgani, ularning bolalar tarbiyasiga ijobiy ta'siri va natijalari yoritiladi. Tadqiqotda, shuningdek, zamon talabiga mos o'quv muhitini yaratish, individual yondashuv, ota-onalar bilan hamkorlik va bolalarda zamonaviy ko'nikmalarni shakllantirish jarayoni atroflicha ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Xususiy bog'cha, zamonaviy ta'lim, pedagogik texnologiya, innovatsion yondashuv, Montessori, STEAM, raqamli savodxonlik, individual rivojlanish, maktabgacha ta'lim, ota-onalar bilan hamkorlik.

Bugungi kunda xususiy maktabgacha ta'lim tashkilotlari ta'lim va tarbiya sohasida tub yangilanishlarning, zamonaviy pedagogik yondashuvlar va metodlarning keng tatbiq etilishi bilan ajralib turadi. Bolaning har tomonlama rivojlanishi uchun yaratilgan qulay muhit, uning individualligini e'tiborga olish, bolalar faoliyatiga innovatsion va interaktiv vositalarni kiritish, pedagogik jarayonni milliy va jahon tajribasi bilan uyg'unlashtirish xususiy sektor uchun muhim ahamiyatga ega (Rustamova G., 2013).

Avvalo, zamonaviy maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning tabiiy qiziqishlari va imkoniyatlaridan kelib chiqib, o'quv jarayoni tashkil etiladi. Har bir bolaning individual rivojlanish darajasi, ijodiy potentsiali va motivatsiyasi diagnostika qilinib, unga monand sharoit yaratiladi. Bu esa, bizga bolada o'z-o'zini anglash, mustaqil fikrlash, muloqot

qilish, mantiqiy fikrlash ko'nikmalarining erta shakllanishiga yordam beradi (Ergashev A., 2014).

Zamonaviy texnologiyalar, xususan, STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) yondashuvi, bolalarda yangi bilimlarni amaliyotda mustahkamlash, tajriba asosida o'rganish, o'z-o'zini rivojlantirishga turtki berishda katta samaradorlik ko'rsatmoqda. Ushbu yondashuv maktabgacha yoshdagi bolalar uchun hayotni o'rganishning qiziqarli va ijodiy shakllarini taklif etadi. Misol uchun, bolalar uchun mo'ljallangan konstruktiv o'yinlar, muammoli vazifalar, kichik laboratoriya tajribalari yordamida ular muammoli fikrlashga, jamoada ishlashga va o'zining ijodiy yechimlarini topishga o'rganadilar (Kurbanova D., 2017).

Bolalarning mustaqil fikrlashini shakllantirishda Montessori metodikasining o'rni beqiyosdir. Bu metodikada pedagog faqat yo'lboshchi sifatida ishtirok etadi, bolaga erkin harakat qilish, mustaqil tanlovlar qilish imkonini beradi. Muhit shunday jihozlanadiki, undagi barcha uskunalar, o'quv materiallari bolaning o'zi uchun qulay va xavfsiz bo'lishi lozim. Shu tariqa, bolada mustaqillik, mas'uliyat va o'z-o'zini boshqarish sifatlari rivojlanadi (Abdullayeva M., 2015).

Ta'lim jarayoniga raqamli texnologiyalarning kirib kelishi ham xususiy bog'chalardagi zamonaviy yondashuvlardan biridir. Interaktiv doskalar, planshetlar, multimedia darsliklar yordamida bolalarda informatsion savodxonlik, zamonaviy texnika vositalaridan foydalana olish, onlayn dasturlar orqali o'qish va o'rganish ko'nikmalari erta shakllanadi. Axborot texnologiyalarining joriy etilishi bolalarning bilim doirasini kengaytiradi, yangi axborotlarni qabul qilish tezligini oshiradi (Qosimova F., 2018). Shuningdek, zamonaviy yondashuvlarda bolaning ijtimoiy-emotsional rivojlanishiga alohida e'tibor qaratiladi. Pedagoglar bolalarning his-tuyg'ularini tushunish, o'zini boshqarish, boshqalar bilan muloqot qilish, hamkorlikda ishlash kabi hayotiy ko'nikmalarini rivojlantirishga intiladilar. Emotsional intellektni oshirish, stressga chidamlilik, hamdardlik va murosaga kelish kabi qadriyatlar bolaligidan singdirilib boriladi (Mamajonova S., 2019).

Maktabgacha ta'limda individual yondashuv, "Har bir bola – shaxs!" tamoyili asosini tashkil qiladi. O'qituvchilar har bir bolani alohida o'rganib, uning iqtidorini aniqlashga, individual qobiliyatlarini rivojlantirishga harakat qilishadi. Bu, o'z navbatida, har bir bolaning o'z qiziqishi, ehtiyojlari va salohiyatiga mos yondashuvni tanlashga imkon beradi. Bunday metodlar natijasida bolalar o'ziga nisbatan ishonchli, mustaqil, faol va tashabbuskor bo'lib voyaga yetadilar (Davlatova Z., 2014).

Dunyo tajribasini hisobga olib, ko'plab xususiy maktabgacha ta'lim muassasalarida ingliz yoki boshqa xorijiy tillarni erta o'rgatish tizimi ham keng joriy qilinmoqda. 3-4 yoshdan boshlanadigan xorijiy til mashg'ulotlari bolalarda fonematik eshituv, talaffuz, yangi so'zlarni tez anglashi kabi ko'nikmalarni erta rivojlantiradi. Bu esa keyingi, maktab bosqichi uchun puxta til asosini yaratib beradi (Norboyeva L., 2013).

Xususiy maktabgacha ta'lim muassasalari ota-onalar bilan doimiy hamkorlikda ishlashga alohida e'tibor qaratishadi. Bu esa bola dastlabki bilimlarni oilada ham mustahkam olishi, ota-onalarda pedagogik madaniyat va bolalar bilan ishlash bo'yicha zarur bilimlar bo'lishiga xizmat qiladi. Pedagog va ota-ona uchrashuvlari, treninglar, seminarlar tashkil qilinib, bola tarbiyasidagi muammolar hamkorlikda hal etiladi (Muxtorova M., 2016).

XXI asr bolaning shaxs sifatida rivojlanishi uchun to'liq rivojlangan muhit yaratishni talab qiladi. Shuning uchun ham zamonaviy xususiy bog'chalarda inklyuziv muhit yaratilmoqda. Jismoniy, aqliy yoki ijtimoiy ehtiyojli bolalar uchun moslashtirilgan o'quv rejalar ishlab chiqiladi. Fizioterapiya, defektolog, logoped xizmati, psixologik dastak kabi imkoniyatlar barcha bolalarning teng rivojlanishiga olib keladi (Sharipova G., 2017).

Yana bir muhim yondashuv – bu o'yin texnologiyalari orqali o'rganishdir. O'yinlar orqali bilim olish, savollar yechish, yangi obrazlarni yarata olish, rolli o'yinlar orqali hayotiy vaziyatlarni model qilish, bolalarda kreativ tafakkur va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Zamonaviy o'quv o'yinlari orqali bola mustaqil o'rganadi, xatti-harakat qoidalarini anglaydi va ularga moslashadi (G'ulomova Z., 2015).

Zamonaviy xususiy maktabgacha ta'limda samarali natija uchun eng muhim vazifa – bolaning o'ziga xosligini rivojlantirish, uning qobiliyatlarini erta aniqlash, hayotga

tayyorlash, ijodkor individuallarni tarbiyalashdan iborat. Ammo bu faqat an'anaviy bilim berish bilan cheklanib qolmay, balki zamonaviy texnologiyalar, xalqaro tajriba, milliy qadriyatlar, innovatsion yondashuvlar uyg'unligi orqali amalga oshiriladi. Alohida ta'kidlash joizki, xususiy maktabgacha ta'lim tashkilotlarida zamonaviy yondashuvlar faqat bolalarning bilimini oshirish emas, balki ularga zarur hayotiy ko'nikmalarni shakllantirish, ularda mustaqil fikrlash va tizimli qaror qabul qilish salohiyatini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Bunda, har bir bola o'z oldiga maqsad qo'yishga, o'z qarorini mustaqil qabul qilishga, muammoli vaziyatlarda moslashishga, ko'p millatli ijtimoiy muhitga bimalol kirisha olishga o'rgatiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, bugungi xususiy maktabgacha ta'lim tashkilotlarida zamonaviy yondashuvlardan foydalanish bolalarning individual va ijodiy rivojlanishini ta'minlashda samarali vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Bolalar nafaqat bilim olmoqda, balki yashash, muloqot qilish, o'rganish, muammolarni hal etish uchun zarur bo'lgan zamonaviy ko'nikmalarga ega bo'lib o'smoqda. Bu esa, kelgusida har tomonlama rivojlangan, zamonaviy bilim va ko'nikma egasi bo'lgan kuchli avlodni tarbiyalashga zamin yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullayeva M. "Montessori usulining zamonaviy maktabgacha ta'limdagi ahamiyati", Toshkent, 2015.
2. Davlatova Z. "Maktabgacha yoshdagi bolalarning individual qobiliyatlarini rivojlantirish", Samarqand, 2014.
3. Ergashev A. "Maktabgacha ta'limda zamonaviy pedagogik yondashuvlar", T.: "Fan", 2014.
4. G'ulomova Z. "O'yin texnologiyalarining bolalar rivojlanishidagi o'rni", Farg'ona, 2015.
5. Kurbanova D. "STEAM yondashuvi asosida dastlabki ta'lim va tarbiya", Buxoro, 2017.

6. Mamajonova S. "Emotsional intellekt va maktabgacha ta'lim", T.: "Yangi avlod", 2019.
7. Muxtorova M. "Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish", Nukus, 2016.